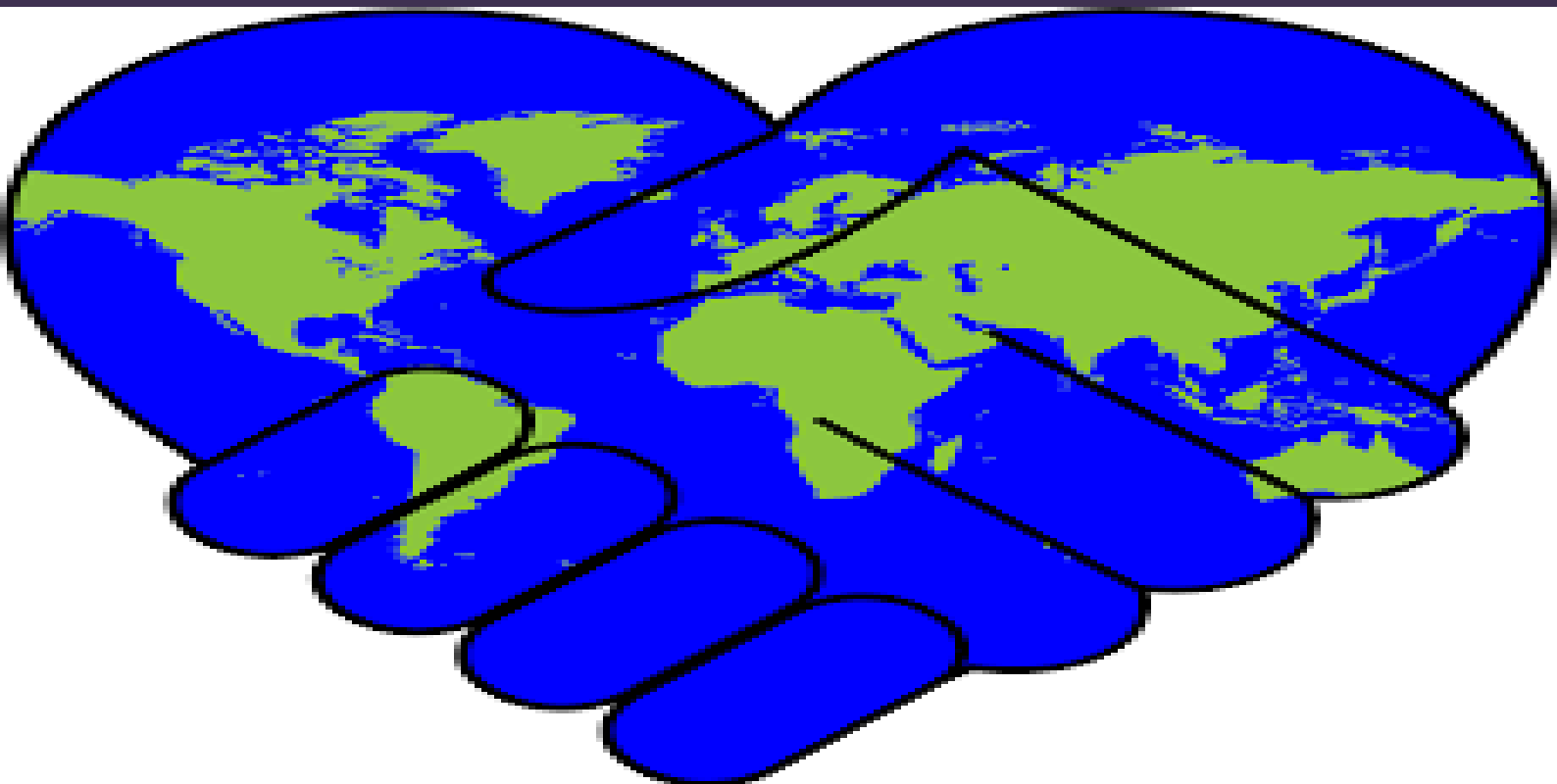

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

شاخص صلح جهانی ۲۰۱۸

شاخص صلح جهانی GPI توسط موسسه اقتصاد و صلح IEP استرالیایی اندازه‌گیری می‌شود که در ژوئن ۲۰۱۸ دوازدهمین گزارش سالانه آن منتشر شد. در مطلب پیش رو خلاصه‌ای از این گزارش به همراه توضیحاتی در خصوص موقعیت ایران در بین کشورهای جهان ارائه شده است.

تیرماه ۱۳۹۷

تهیه‌کننده: راحله قریشی

معرفی شاخص

شاخص صلح جهانی GPI توسط موسسه اقتصاد و صلح IEP استرالیایی اندازه گیری می شود که در ژوئن ۲۰۱۸ دوازدهمین گزارش سالانه آن منتشر شد. این موسسه، سطح صلح آمیز بودن را در ۱۶۳ کشور و دولت مستقل که ۹۹٫۷ درصد از جمعیت جهان را پوشش می دهد، ارزیابی و مورد مقایسه قرار می دهد. GPI با استفاده از ۲۳ متغیر کمی و کیفی، وضعیت صلح را در سه حوزه اندازه گیری می کند: سطح ایمنی و امنیت اجتماعی؛ دامنه درگیری داخلی و بین المللی؛ و درجه نظامی بودن.

GPI: Global Peace Index

IEP: Institute for Economics and Peace

امتیاز کسب شده در شاخص صلح جهانی ۲۰۱۸ کشورها، بین ارقام ۱،۰۹۶ ایسلند (بهترین کشور) و ۳،۶ سوریه (بدترین کشور) متغیر است و امتیاز بالاتر به معنی موقعیت نامناسب از حیث صلح آمیز بودن کشورها، تلقی می شود.

یافته های کلیدی

بر اساس شاخص صلح جهانی در سال ۲۰۱۸، ۸۸ کشور مخارج کمتر امنیتی و ۴۴ کشور مخارج بیشتری در رابطه با حفظ امنیت مصرف کرده اند. متوسط مخارج نظامی کشورها به عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی، بیشترین کاهش را طی دهه گذشته داشته است (۱۰۲ کشور هزینه های پایینی را صرف کرده اند).

یافته های شاخص صلح جهانی ۲۰۱۸ حاکی از آن است که از صلح آمیز بودن جهانی نسبت به سال قبل، ۰٫۲۷ درصد کاسته شده است. نتایج نشان می دهد تنش ها، درگیری ها و بحران هایی که طی دهه گذشته ایجاد شده بود، به ویژه در منطقه شرق خاورمیانه، بی پاسخ مانده اند.

از سال ۲۰۰۸؛ شاخص صلح جهانی ۲/۳۸ درصد کاهش داشته است. این شاخص در ۸۵ کشور کاهش یافته و ۷۵ کشور رشد را تجربه کرده اند. شاخص صلح جهانی طی دهه گذشته در ۲ حوزه درگیری داخلی و بین المللی و ایمنی و امنیت از ۳ حوزه اصلی کاهش داشته است؛ درگیری ۶ درصد و ایمنی و امنیت ۳ درصد.

تروریسم و درگیری های داخلی بیش از یک دهه سهم زیادی در زوال صلح داشته اند. ۱۰۱ کشور افزایش فعالیت های تروریستی را تجربه کردند. از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۶ رشد تروریسم ۳۸ درصد و مرگ و میر بر اثر نزاع و درگیری ها ۲۶۴ درصد افزایش یافته است.

طبق نتایج به دست آمده از GPI سال ۲۰۱۸، در سال گذشته سطح جهانی صلح ۰/۲۷ درصد کاهش یافته است که گویای چهارمین سال متوالی افت صلح در سطح جهان است. ۹۲ کشور وضعیتشان بدتر شده و ۷۱ کشور پیشرفت کرده‌اند. گزارش GPI سال ۲۰۱۸ نشان می‌دهد، در سطح جهان به ویژه در منطقه خاورمیانه، تنش‌ها، درگیری‌ها و بحران‌هایی که در گذشته رخ داده هنوز حل نشده که نتیجه آن، کاهش تدریجی صلح بوده است.

صلح تأثیر قابل توجهی در عملکرد اقتصاد کلان دارد. رشد سرانه تولید ناخالص داخلی طی دهه گذشته در کشورهایی که بهبود صلح داشتند، برخلاف آن‌هایی که زوال داشتند، ۷ برابر بیشتر است.

صلح همچنین با کارایی بالای تعدادی از متغیرهای اقتصاد کلان همبستگی دارد. نرخ بهره و نرخ تورم در کشورهای صلح‌آمیز، پایین‌تر و با ثبات‌تر است. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای صلح‌آمیز بیش از ۲ برابر بیشتر است. در مجموع اگر کشورهای دارای سطح صلح پایین به میزان نرخ رشد کشورهای صلح‌آمیز رشد می‌کردند، حجم اقتصاد جهانی تقریباً ۱۴ تریلیون دلار بیشتر می‌شد. اثر اقتصادی ناآرامی و خشونت در اقتصاد جهانی بر مبنای برابری قدرت خرید در سال ۲۰۱۷ معادل ۱۴،۷۶ تریلیون دلار برآورد شده که تقریباً معادل ۱۲،۴ درصد تولید ناخالص داخلی جهان و سرانه آن ۱،۹۸۸ دلار به ازای هر نفر بوده است.

گزارش شاخص صلح جهانی علاوه بر ارائه یافته‌ها، تحلیلی از روند صلح مثبت (Positive Peace) را نیز در بر می‌گیرد: نگرش‌ها، نهادها و ساختارهایی که جوامع صلح‌آمیز را ایجاد و حفظ می‌کنند. نگاهی به تغییرات شاخص‌های صلح مثبت، چارچوبی برای تجزیه و تحلیل پیش‌بینی فراهم می‌نماید. کشورهایی که کاهش صلح مثبت را تجربه کرده‌اند، رتبه‌بندی اعتباری آن‌ها بیشتر سقوط می‌کند و به طور متوسط در محدوده مقیاس ۰ تا ۲۲، با افت ۴،۵ واحدی مواجه می‌شوند. در حالی که کشورهایی که از منظر صلح مثبت، بهبود می‌یابند بیشتر احتمال دارد که رتبه‌های اعتباری خود را بهبود بخشند یا ثابت نگه دارند. کشورهای با سطح بالای صلح مثبت، عملکرد اقتصادی ناپایدار کمتری دارند. در سطح جهانی از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۶ صلح مثبت ۱،۸۵ درصد رشد داشته است. اگرچه رشد صلح مثبت از سال ۲۰۱۳ متوقف شده است.

از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۶، از حیث کاهش فساد، موقعیت ۱۰۱ کشور جهان تضعیف شده است. به طور کلی ارتباط زیادی بین پیشرفت صلح مثبت و رتبه GPI کشورها وجود دارد. ۷۰ درصد از کشورها بهبود بزرگی در رتبه GPI داشتند که قبل از این از بهبود در صلح مثبت حمایت کرده بودند.

وضعیت شاخص صلح جهانی در مناطق مختلف

سوریه در پنج سال گذشته ضعیف‌ترین کشور صلح آمیز جهان بوده است. افغانستان، سودان جنوبی، عراق و سومالی نیز در رده پایین‌ترین کشورهای صلح آمیز جهان قرار گرفته‌اند.

منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی (منا) در ۱۱ سال گذشته تنها ۳ بار توانسته در شاخص صلح جهانی با رشد همراه باشد. با وجود بهبودی که داشته اما از سال ۲۰۱۵ این منطقه پایین‌ترین سطح را به لحاظ شاخص صلح جهانی کسب کرده است.

ایسلند همچنان از سال ۲۰۰۸ صلح‌آمیزترین کشور جهان بوده است و در کنار نیوزلند، استرالیا، پرتغال و دانمارک در صدر فهرست رده‌بندی کشورها قرار دارند.

چهار مورد از پنج کشور با بیشترین بهبود در شاخص صلح جهانی از منطقه جنوب صحرای آفریقا بوده‌اند. با وجود اینکه به طور کل، وضعیت شاخص صلح جهانی در این منطقه کمی وخیم‌تر شده است.

گامبیا کشوری است که بیشترین بهبود را تجربه کرده است. با بهبود بی‌ثباتی سیاسی، درک مناسب از جرم و جنایت و روابط با کشورهای همسایه، گامبیا شاهد صعود ۳۵ پله‌ای در رده بندی کشوری بوده و به جایگاه ۷۶ رسیده است.

آسیای جنوبی در میان سایر مناطق، بیشترین بهبود را در شاخص صلح جهانی تجربه کرده است. کشورهای بوتان و سریلانکا و هند و نپال نیز رشد داشته‌اند.

قطر کشوری است که بیشترین افت را در شاخص صلح‌آمیزی کشورها تجربه کرده است. تحریم‌های سیاسی و اقتصادی از سوی امارات متحده عربی، عربستان سعودی، مصر و بحرین بر این کشور اعمال شد؛ در نتیجه افزایش تنش‌ها با کشورهای همسایه باعث شد رتبه این کشور ۲۶ پله سقوط کند و به جایگاه ۵۶ برسد.

برای نخستین بار در تاریخ محاسبه این شاخص، یکی از کشورهای اروپای غربی جزو ۵ کشور با بیشترین افت شاخص صلح جهانی قرار گرفته است. اسپانیا با توجه به تنش‌های داخلی سیاسی و افزایش تاثیرگذاری تروریسم، با سقوط ۱۰ پله در رده‌بندی کشورها، در جایگاه ۳۰م قرار گرفته است.

جایگاه ایران

ایران در شاخص صلح جهانی ۲۰۱۸، با ثبت امتیاز ۲,۴۳۹ در رتبه ۱۳۱ قرار گرفته است. در مقایسه با گزارش سال ۲۰۱۷، رتبه ایران به میزان دو پله تضعیف شده است. در میان ۹۲ کشور جهان که در گزارش شاخص صلح جهانی ۲۰۱۸ با تضعیف رتبه همراه بودند به غیر از ایران کشورهای روسیه با رتبه ۱۵۴، ترکیه با رتبه ۱۴۹، اسرائیل با رتبه ۱۴۶ و عربستان سعودی با رتبه ۱۲۹، هم قرار دارند.

در مقایسه کشورهای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، رتبه اول شاخص صلح جهانی، به کشور کویت با کسب امتیاز ۱,۷۹ اختصاص دارد که رتبه جهانی آن ۴۲ام است. رتبه ایران در بین کشورهای منا، یازدهم است.

امتیاز کسب شده برای سه بعد اصلی شاخص صلح ایران برای متغیر ایمنی و امنیت معادل ۲,۷۱۶، برای متغیر درگیری داخلی و تعارضات بین المللی معادل ۲,۴۱۳ و برای متغیر نظامی بودن ۱,۹۹۶ است که بدترین امتیاز مربوط به زیرشاخص ایمنی و امنیت است.

اثر اقتصادی خشونت در ایران بر اساس برابری قدرت خرید در سال ۲۰۱۷ معادل ۲۱۲,۹ میلیارد دلار و هزینه اقتصادی آن برابر با ۱۳۱,۷ میلیارد دلار یا معادل ۸ درصد از تولید ناخالص داخلی ایران، برآورد شده است که از این حیث رتبه ۷۰ را در بین کشورهای جهان به خود اختصاص داده است.